

ŚRODOWISKO I GOSPODARKA KOMUNALNA

WPROWADZENIE

Miasto jest połączeniem środowiska naturalnego i środowiska wytworzonego przez człowieka. To drugie musi działać tak, by to pierwsze zawsze znajdowało się pod ochroną i zwiększało atrakcyjność życia w przestrzeni miejskiej. Troska o środowisko naturalne jest priorytetem globalnym. Wprowadzone przez nas rozwiązania przyczynią się do zwiększenia odporności Miasta na zmiany klimatyczne i ich destrukcyjne skutki, np. coraz częstsze ekstremalne zjawiska pogodowe. Zwiększenie dostępu do zieleni i tworzenie nowych terenów zielonych będzie naszym priorytetem. Uważamy, że tylko w ten sposób zapewnimy stabilność egzystencji mieszkańcom miasta i zwierzętom. Zadbamy o odpowiednie warunki dla samopodtrzymywania systemów ekologicznych. Usprawnimy system przeznaczony do monitoringu wody i poziomu jej czystości.

Powinniśmy modernizować infrastrukturę i zmierzać w stronę gospodarki o obiegu zamkniętym, odpornej na zmiany klimatyczne i bezpiecznej dla środowiska. Takie działania sprawią, że miasto będzie działać sprawniej, a jego mieszkańcy będą mogli ze sobą lepiej współdziałać.

ZIELEŃ W MIEŚCIE

Nowe parki XXL oraz bank ziemi dla Krakowa pod lasy, parki i cele publiczne

Dostępność zieleni jest bardzo ważna. Jak wskazują badania, ludzie żyjący w odległości 1 km do dużego terenu zieleni cieszą się lepszym stanem zdrowia i wyższą jakością życia. Podejmiemy przyspieszone prace nad stworzeniem parków XXL, które wzorem nowojorskiego Central Parku będą służyć tysiącom mieszkańców i w odróżnieniu od parków kieszonkowych będą parkami nie tylko z nazwy.

Aby osiągnąć te cele, przeznaczymy co roku minimum 5% budżetu inwestycyjnego miasta na wykup terenów zielonych. Za około 250 mln zł przez jedną kadencję jesteśmy

w stanie znacznie poprawić obecną sytuację. Opracujemy listę priorytetowych terenów i podejmiemy rozmowy w celu ich zakupu. Nowe parki XXL powstaną m.in. w Dolinie Prądnika, na terenie po dawnej kopalni łoż w Zesławice oraz na Krzemionkach.

Bulwary Wiślane

Rewitalizacja Bulwarów Wiślanych to projekt, który już stanowczo za długo czeka na realizację. Choć trend otwierania miast na rzekę jest już od dawna znany, Kraków nadal nie wykorzystuje ogromnego potencjału, jaki drzemie w brzegach Wisły. Dowodzi tego choćby odmieniona okolica kładki O. Bernatka – którą stworzenie pieszo-rowerowej przeprawy ożywiło w piękny sposób. Wydłużymy Bulwary Wiślane i urządzimy w taki sposób, by były terenem rekreacyjnym wygodnym i bezpiecznym dla wszystkich użytkowników.

Pielęgnacja zieleni

Tereny zielone wymagają bieżącej opieki i pielęgnacji. Udoskonalimy system nadzoru i monitoringu w celu ochrony terenów cennych przyrodniczo, drzew i istniejącej infrastruktury. Uruchomimy program szkoleń z pielęgnacji drzew dla spółdzielni mieszkaniowych, wspólnot mieszkaniowych oraz prywatnych właścicieli, aby wiedzieli jak dbać o drzewa, jak je przycinać odpowiednio itp. Urzędnicy mogą także służyć wsparciem merytorycznym i radą w kwestii m.in. koszenia traw czy postępowania z opadłymi jesiennymi liśćmi.

Ochrona dzikiej przyrody

Miasto tętni życiem dzięki bogatej bioróżnorodności. Od lat wiele lokalnych środowisk walczy w Krakowie o zachowanie najbardziej cennych, dzikich terenów przyrodniczych. Nie zgadzamy się z przeliczaniem rozwoju miasta na wylane kubiki betonu i asfaltu. Dlatego wdrożymy w Krakowie kompleksowy plan ochrony terenów zielonych. W ramach planu przedstawimy obszary, które powinny podlegać bezwzględnej ochronie oraz wskażemy narzędzie ochrony terenów zielonych w mieście. Kraków musi dbać nie tylko o koszenie trawy w parkach. Niezwykle cenna dla bioróżnorodności miasta jest dzika przyroda Zakrzówka, Krzemionek czy Białych Mór. Chcemy, aby wszyscy mieszkańcy mogli znaleźć swoją oazę spokoju niedaleko własnego miejsca zamieszkania, doceniając i akceptując nieuporządkowany charakter dzikiej przyrody jako istotny element miejskiego krajobrazu.

Bilans drzew i społeczny nadzór nad wycinkami

Stworzymy coroczny bilans drzew dla całego Krakowa. Będziemy systematycznie monitorować procesy nasadzeń i wycinki drzew. Zadbamy także o stałą analizę stanu miejskiego drzewostanu: będziemy monitorować wiek drzew, ich gatunek itd. Zapewnimy udział organizacji ekologicznych w postępowaniach w sprawach zezwoleń na usuwanie drzew. Zatrzes-

czymy się o ochronę dużych drzew, które mają szczególne znaczenie, zwłaszcza sytuacji, gdy zmiany klimatyczne stają się tak gwałtowne. Niezbędna wycinka drzew musi być godziwie zrekompensowana nowymi nasadzeniami.

Użytki ekologiczne i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe

Miejskie dokumenty strategiczne, takie jak „Kierunki rozwoju i zarządzania zielenią w Krakowie”, wskazują wiele obszarów w naszym mieście, które ze względu na wysoką wartość przyrodniczą powinny zostać objęte ochroną. Przez lata zaniedbań część z nich już niestety zniknęła pod zabudową. Dlatego szybko ustanowimy w takich miejscach użytki ekologiczne lub zespoły przyrodniczo-krajobrazowe, podobnie, jak w mijającej kadencji udało nam się doprowadzić do utworzenia użytków Słona Woda czy Łąki nad Rudawą.

Ogrody klasztorne

Inspirując się historią parku Jalu Kurka w Krakowie, będziemy rozmawiać i negocjować z instytucjami kościelnymi w celu udostępnienia mieszkańcom ogrodów i parków, które są dziś zamknięte. Zaproponujemy odpowiedzialne zasady współdzielenia tych zielonych przestrzeni, a także wypracujemy standardy utrzymania tych miejsc. Wiele z niedostępnych zielonych ogrodów w centrum miasta to nasze wspólne dziedzictwo. Zrobimy wszystko, aby udostępnić mieszkańcom te zielone przestrzenie do odpoczynku i spotkań.

Zielone przystanki MPK

Stworzymy standard krakowskich zielonych przystanków. Konstrukcje wiat będą przyjazne dla roślin pnących i innej roślinności. Chcemy, aby przystanki w naszym mieście dawały cień i pochłaniały dwutlenek węgla. Takie rozwiązanie osłabia także tzw. efekt miejskiej wyspy ciepła – z badań wynika, że może obniżyć temperaturę pod wiatą o nawet 8 stopni Celsjusza.

Zielone torowiska

Rozszerzymy liczbę zielonych torowisk tramwajowych. Mają one szereg zalet: redukują hałas, przeciwdziałają zalaniom i pochłaniają dwutlenek węgla. Co więcej, zielen ma efekt chłodzący dla torowiska, przeciwdziałając pladze krakowskiej komunikacji tramwajowej, czyli wybruszeniu się szyn.

WODY I POWIETRZE

Ochrona korytarzy przewietrzania miasta

Ze względu na zagrożenie funkcji układu przewietrzania miasta i regeneracji powietrza poprzez zabudowę służących do tego korytarzy, konieczne jest zachowanie wyznaczonych przez naukowców miejsc wolnych od jakiejkolwiek zabudowy. Zadbamy o to na etapie tworzenia planu ogólnego dla Krakowa – co będzie jednym z pierwszych zadań nowej administracji po wyborach.

Ochrona zbiorników wodnych, odwodnienia

Ze względu na wartości przyrodnicze, krajobrazowe, rekreacyjne oraz zmiany klimatyczne i drastycznie niską ilość wód będziemy bezwzględnie chronić zbiorniki wodne. Wykluczamy możliwość ich likwidacji oraz prowadzenia w ich pobliżu prac mogących spowodować obniżenie poziomu wód. Opracujemy i wprowadzimy w życie strategię zrównoważonej gospodarki wodnej miasta, która będzie nawiązywać do właściwych i nowoczesnych trendów rozwoju terenów miejskich na świecie.

Dziki rzeki dla mieszkańców

Przywrócimy rzeki dla mieszkańców i dzikich zwierząt – ich pierwotnych mieszkańców. Stworzymy parki rzeczne i utrzymamy ścieżki spacerowe o naturalnym charakterze. Tam, gdzie to możliwe, stworzymy rekreacyjne ścieżki rowerowe. Przywrócimy swobodny dostęp do rzek dla wszystkich mieszkańców, zachowując ich naturalny charakter.

Czyste rzeki i likwidacja odorów

Kilka miesięcy temu sferę publiczną obiegły zdjęcia podpasek i dziecięcych pieluch, pływających w Wiśle obok Wawelu. W wielu krakowskich rzekach po prostu śmierdzi, na co narzekają m.in. mieszkańcy Łagiewnik, Płaszowa, Olszanicy czy Rybitw. Te niedogodności spowodowane są wadliwą infrastrukturą ściekową w naszym mieście – system kanalizacyjny jest niewydolny, niedostosowany do obsługi nowej zabudowy mieszkaniowej. W efekcie podczas większych ulew ścieki są zrzucane do krakowskich rzek. Drugim problemem jest niekontrolowane zanieczyszczanie rzek przez różne podmioty. Zadbamy o modernizację systemu kanalizacyjnego, aby zadbać o czystość wody w naszych rzekach.

Monitoring jakości wody w rzekach

Latem 2022 roku cała Polska z niepokojem patrzyła na sytuację na Odrze. Podobne problemy, choć na mniejszą skalę, już występują w krakowskich rzekach, które – niestety – traktowane są przez wiele podmiotów jako ogólnodostępny śmietnik: trafiają do nich zwiększające się ilości ścieków bytowych i przemysłowych. Bez wiarygodnej kontroli systemu rzeczno kolejne katastrofy na rzekach będą kwestią czasu. Dlatego stworzymy kompleksowy system monitoringu, który na bieżąco będzie analizować stan krakowskich rzek. Rada Miasta Krakowa podjęła już z inicjatywy naszego klubu uchwałę w tej sprawie – trzeba ją tylko zrealizować, czego nie zrobił Jacek Majchrowski.

Bezpieczeństwo kryzysowe miasta

Globalne ocieplenie wciąż zwiększa liczbę ekstremalnych zjawisk pogodowych: nawałnych deszczy, susz, długotrwałego ciepła etc. Wieloletnie betonowanie Krakowa i okolic znacznie zwiększyło zagrożenie powodziowe naszego miasta. Dlatego wprowadzimy politykę zwiększającą bezpieczeństwo kryzysowe: stworzymy ogrody deszczowe, łąki kwietne, zielone dachy i podwórka oraz zrewitalizujemy obszary poprzemysłowe. Wszystko po to, aby Kraków był lepiej przygotowany na przyszłe wyzwania klimatyczne.

DLA ŚRODOWISKA (I NASZYCH PORTFELI)

Budowa pompy ciepła zasilanej krakowskimi ściekami

Wrocław, Oslo, Trondheim – to miasta, które zdecydowały się na budowę wielkoskalowych pomp ciepła, wykorzystujących energię odpadową zawartą w ściekach. Woda, którą spuszcza się do kanalizacji, jest ciepła, pochodzi z mycia naczyń, kąpiele czy procesów produkcyjnych firm. Nowoczesne pompy ciepła są w stanie odzyskiwać tę energię, którą można później wprowadzić do miejskiej sieci ciepłowniczej i wykorzystać do ogrzewania mieszkań czy podgrzania ciepłej wody użytkowej. Dzięki temu, zaopatrując mieszkańców w ciepło, zmniejszymy zapotrzebowanie na paliwa kopalne, ograniczymy emisję CO₂ i jednocześnie zwiększymy bezpieczeństwo energetyczne miasta.

Budowa biogazowni

Biogazownia to rozwiązanie, dzięki któremu możemy w bezpieczny i ekologiczny sposób zagospodarować bioodpady i przetworzyć je w tanią energię elektryczną i ciepło. Co istotne, bioodpady po wejściu do instalacji nie mają już żadnego kontaktu z powietrzem – dzięki czemu biogazownia nie tylko nie śmierdzi, ale wręcz przyczynia się do neutralizacji nieprzyjemnych zapachów. Stworzymy biogazownię, która będzie przetwarzać różnorodne odpady powstające w naszym mieście. Dzięki temu przyczynimy się do spełnienia przez miasto norm ekologicznych oraz zyskamy nowe, dodatkowe źródło ekologicznej energii.

Tańszy prąd – OZE dla wspólnot mieszkaniowych

Dotychczas wszystkie instalacje OZE realizowane dzięki dotacjom z budżetu miasta powstały w domach jednorodzinnych. Kolejnym krokiem do zwiększenia niezależności energetycznej jest zintensyfikowanie inwestycji we wspólnotach mieszkaniowych. Mieszkańcy bloków i kamienic także powinni korzystać z zalet OZE, dzięki którym zmniejszają się koszty energii elektrycznej wykorzystywanej w częściach wspólnych budynków, a także zwiększa się bezpieczeństwo energetyczne.

Krakowski klaster energii

Transformacja energetyczna jest wielką szansą dla naszego miasta. Kraków powinien jak najszybciej zbudować swoją niezależność energetyczną. Powinniśmy połączyć siły w zakresie bezpieczeństwa energetycznego z gminami ościennymi. Taką współpracę mógłby koordynować „Krakowski klaster energii”, który odpowiadałby za wytwarzanie czystej i taniej energii na potrzeby wszystkich uczestników. Klaster mógłby wykorzystywać silne strony uczestników, np. krakowskich naukowców czy lokalnych firm z branży energetycznej, a także korzystne warunki wiatrowe w podkrakowskich gminach. Efektem działania klastra będzie także poprawa jakości powietrza – ościenne gminy zmniejszą swoją niską emisję.

Standard zeroemisyjnego budynku

Podobnie do Warszawy stworzymy standard zeroemisyjnego budynku, który będzie zbiorem wytycznych dla procesu planowania, modernizacji i użytkowania budynków. Znajdą się w nim zapisy m.in. o konieczności wykorzystania odnawialnych źródeł energii, zagospodarowania dachów, zastosowania ekologicznych materiałów wykończeniowych. Standardy dotyczyć będą początkowo budynków należących do miasta, w przyszłości chcemy jednak zastosowania ich również w budownictwie wielorodzinnym i biurowcach.

Zwiększenie efektywności energetycznej w budynkach gminnych

W dobie coraz większych wyzwań klimatycznych i rosnących cen paliw wszyscy powinni myśleć o zmniejszaniu zużycia energii. Wyjątkiem nie mogą być budynki gminne, w których wprowadzimy szeroki program poprawy efektywności energetycznej: termomodernizacji, usprawnienia działania instalacji czy kompleksowych analiz i monitoringu zmierzających do zmniejszenia zużycia energii. Na budynkach gminnych, tam, gdzie jest to opłacalne ekonomicznie, doprowadzimy do budowy instalacji odnawialnych źródeł energii. Dzięki tym zmianom zmniejszymy koszty utrzymania budynków.

Szkolenie urzędników odpowiedzialnych za zagospodarowanie przestrzenne

Przeprowadzimy szkolenia dla urzędników odpowiedzialnych za planowanie przestrzenne i wydawanie pozwoleń na budowę, które zwiększą ich wiedzę w zakresie ochrony środowiska. Lepsze budownictwo, które odpowiada na wyzwania zmian klimatu zaczyna się od kompetencji urzędnika, który wie, czego powinien wymagać od inwestora. Dlatego inwestycja w szkolenia dla urzędników to budynki i przestrzenie przystosowane do obecnych czasów.

Cyrkularny Kraków

Mamy dużo wyzwań związanych z kryzysem klimatycznym, a jedną z metod niezbędnych w ograniczaniu wpływu człowieka na środowisko jest gospodarka obiegu zamkniętego (GOZ). Mówiąc najprościej, chodzi o to, żeby z modelu liniowej produkcji na zasadzie weź-wytwórz-wyrzuć przechodzić na obieg zamknięty – czyli nie wyrzucać, ale naprawiać, używać ponownie, przerabiać.

Podjmiemy szereg inicjatyw, które zbliżą nas do tego celu. Po pierwsze konieczne jest budowanie świadomości – kampanie edukacyjne i działania informacyjne dotyczące gospodarki odpadami komunalnymi oraz tego, jak cenne są surowce, które wyrzucamy (np. bioodpady, z których możemy stworzyć kompost czy biogaz). Po drugie, naszym celem będzie tworzenie infrastruktury gospodarki cyrkularnej – chodzi o punkty selektywnej zbiórki odpadów z funkcją naprawy sprzętów, powtórnego wykorzystania produktów elektronicznych, wielkogabarytowych oraz innych, w tym budowlanych, czy wreszcie działania na rzecz zwiększenia możliwości kompostowania, przyszłości dla biogazowni. Trzecim elementem jest budowanie ekonomii ekonomii współdzielenia – czyli projekty grantowe dla nowatorskich rozwiązań, wspieranie organizacji formalnych i nieformalnych w tworzeniu sieci współpracy, promowanie biznesów działających w duchu wielorazowości.

Edukacja klimatyczna

Stworzymy kompleksowy szkolny i osiedlowy program edukacji klimatycznej. Krakowianie powinni poznawać różnorodne sposoby przeciwdziałania zmianom klimatycznym, takie jak oszczędzanie energii, zarządzanie odpadami czy współdzielenie.

Nie marnujemy żywności

W Polsce marnujemy 5 mln ton żywności rocznie – za 60% tego procesu odpowiadają gospodarstwa domowe. Podjmiemy konkretne działania mające na celu przeciwdziałanie temu – od strategii (której Kraków nie posiada) i wypracowania rozwiązań z różnymi podmiotami (mieszkańcy, biznes, NGO, urząd, nauka), a na wprowadzeniu tych pomysłów skończywszy. Poprawimy współpracę miasta z bankami żywności, a także uruchomimy w dzielnicach kolejne jadłodzielnie – czyli lodówki do dzielenia się żywnością.

Mniejsze rozwiązania w trosce o klimat i środowisko

Naprawianie sprzętów zamiast kupowania nowych, odpowiedzialne zakupy, staranne segregowanie śmieci – to niewielkie kroki, które może podjąć każdy, a których suma ma znaczenie dla klimatu i środowiska. Zadaniem miasta jest dać mieszkańcom do tego narzędzia i przekonywać do ich wykorzystywania poprzez kampanie społeczne i edukacyjne. Wesprzemy uruchamianie rzeczodzielni – punktów, w których można wypożyczyć sprzęt rzadko wykorzystywany na co dzień, np. wiertarkę czy szlifierkę, dzięki czemu jeśli będą potrzebne, nie trzeba będzie ich kupować. Stworzymy program promujący naprawianie rzeczy zamiast ich wyrzucania i będziemy wspierać podmioty zajmujące się taką działalnością.

Więcej koszy na odpady w mieście, nowe „PSZOK-i” i system kaucyjny

W przestrzeni publicznej Krakowa wciąż brakuje miejsc, gdzie można wyrzucić odpady. Wynikiem tego są porzucane butelki i inne śmieci w dowolnych miejscach i zły stan naszej przestrzeni. Wzorem Warszawy zwiększymy liczbę koszy publicznych, w tym takich, w których będzie możliwość segregowania odpadów. Obecnie na terenie Krakowa działają tylko dwa PSZOK-i – Punkty Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych: w Baryczy oraz na Czyżynach. Stworzymy dwa dodatkowe centra, na zachodzie oraz północy Krakowa, aby zwiększyć dostępność tych punktów dla mieszkańców. Od 2025 roku w Polsce będzie obowiązywać system kaucyjny – czyli plastikowe i szklane butelki oraz metalowe puszki będzie można zwrócić i odzyskać kaucję. Aby działał poprawnie, musi mieć wsparcie Rozszerzonej Odpowiedzialności Producentów, dzięki której to przemysł będzie dofinansowywał gospodarkę odpadami w gminach. Będziemy zabiegać o jak najszybsze wprowadzenie ROP.